

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Controversiae Ecclesiastico-Historicae

Casteel, Gerard

Coloniae Agrippinae, 1734

VD18 10739254

Controversia VIII. De Veronica.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-68244](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-68244)

CONTROVERSIA VIII.

D E

Veronica.

A pud diversos legitur , id quod avita credulitate factum fuit, quomodo Christus Salvator noster ponderosum Crucis lignum humeris suis impositum per urbem Hierosolymitanam ad Calvariae locum oppidò lassus, languidus, multumque cruentatus bajulans, ante fores cujusdam mulieris in vico substiterit; cujus vultum sanguineo sudore perfusum cum mulier illa, quae passim Veronica nominatur, fixis in eum oculis observasset, commiseratione mota, ac Sacro quodam impetu stimulata.

*Turbas hostiles turbans, mediosque per hostes
Irrumpens, rupit more leonis iter;*

Faciem Soteris velo suo absterfit; vel, ut aliis placet; velum illud Christo porrexit, ut ipsemet vultum detergeret. Quo factum, ut lineum illud seu peplum Sanctissimi ejusdem vultus imaginem impressam receperit, quod pia femina deinde tanquam omnibus Gazis pretiosius & inestimabile amoris symbolum manifestissimum toto vitae suae tempore fertur reservasse, in summa veneratione habuisse, ac demum post fata sua posteris reliquisse, quidam Saeculi XII. Scriptores

apud Mabillonium *Itin. Ital. to. 1. pag. 88.* referunt factum in horto Gethsemani, quando Christus sanguinem sudavit.

Hæc mulier in Athenarum delata, varia subit eruditorum judicia. Multi illam, remque ab ea gestam, ut præfertur, propugnant, quibus suffragantur Palmerius, Salmeron, Baronius, Bzovius, Chiffierius, Aringhius, & novissimus Scriptor Gardeboscus Doctor Theologus, Ordinis Carmelitarum in Provincia Tolosana Provincialis. Honoratus à S. Maria reputans eam sententiam magis probabilem. Ad horum opinionem stabiliendam non ineptè subscriunt.

I. Vetustissima multorumque serie est conditionata traditio; apud Christianos orthodoxos indubitata, ut Henschen. ad 4. Febr. scribit, summorum quoque Pontificum approbatione roborata, quod Veronica sudarium seu lineum Christo Domino porrectum, vultusque sui impressione venerandum ab illo receperit. Quod quidem sacrum lineum, postquam longo tempore in obscuro dilinisset, tandem repertum ac insigni apparatu in Urbem transportatum, religiosissime ibidem usque huc reservatur, ac populo stas exhibetur temporibus. Extant etiam Bullæ Pontificiæ, vigore, quarum

rum omnibus imaginem conspicientibus, & coram illo preces fundentibus Indulgentiæ conceduntur. Quin & Urbanus VIII. Pontifex Maximus conditorium hujus sudarii affabrè poliri & exornari fecit, cum inscriptione, quæ rem gestam exhibet. Idem Pontifex in uno loculomentorum prope Mausolæum Sancti Petri fieri curavit statuam Veronicæ operâ celeberrimi Statuarii Francisci Mochi: quam exponi non curasset, si traditio certa non esset. Accedit pariter Ecclesiæ Authoritas, quando S. Veronicæ (aliàs vocatur Berenice) quæ pium hoc Christo exhibuit officium, in diversis locis die quattuor Februarii, (in Aquitania 15ta ejusdem mensis,) solemnè officio colitur, quod certè minimè congrueret, si nulla Veronica, quod quidam dicunt, existisset.

II. In antiquissimis & probatissimis historiographis, ea quæ superius relata sunt, reperuntur de Veronica. Et quidem in Martini Corneri, Ordinis Prædicatorum, Chronico MS. quod in variis extat Bibliothecis legitur, & ab Honorato à S. Mar. propugnatur operosius, Volusianum quendam, qui Hierosolymis venerat ad JESUM Romam adducendum, quatenus Tiberium Imperatorem, gravissimo morbo decumbentem, sanaret; ex Veronica intellexisse medicum quæsitum cruci affixum: reliquisse tamen imaginem suam, quam si intuitus esset Tiberius, procul dubio pristinæ illum valetudini restituendum iri; quod & eventus postmodum probasset. In aliis item Chronicis perhibetur Volusianum jurasse, se mortem Jesu Christi vindicaturum; & à morbo fuisse Imperatorem liberatum, quamprimum imaginem ad se perlatam conspexisset. Meminit quoque Veronicæ Constantinus Porphyrogenitus Imperator, in oratione, quam sæculo X. necdum adulto habuisse constat, relata ab Aringhio in *Roma subterranea Lib. 5. cap. 4.* Neque desunt plures alii Scriptores

fide dignissimi Historiæ hujus sinceritatem suo calculo testificantés, inter quos Marianus Scorus Chronologus nominatissimus, qui pro se citat Methodium Tyri Episcopum ac Martyrem, quem storuisse ferunt circa annum Christi. 302. plura in eandem rem ex Archivo Vaticano cellegit testimonia Jacob Grimaldus Anno 1612. Extat etiam in Biblioth. Vat. ejus imaginis Romam sub Tiberio advectæ Historia scripta antiquissimis caracteribus, quam se perlegisse mihi retulit Clarif. Theologus Tho. Stapletonus, ait Molanus.

Ex adverso stant Lucas Holsteinius, Joannes Mabillonius, Natalis Alexander, Daniel Papebrochius aliisque emunctæ naris viri, qui dicunt, quod Veronica sit vocabulum imaginis Salvatoris nostri in sudario expressæ & Romæ in Basilica S. Petri asservatæ, non mulieris; inde tracto etymo; quasi dicatur VERA ICON, seu ICONIA &, contractis in unum vocabulum litteris, Veronica: vel ex PHERO & ICON, Latine ferens, representans imaginem. Hanc Iconem anno Christi 605. in Zaphat repertam non procul à Jerusalem in arca marmorea in Sanctam civitatem, demum Romam fuisse translata variis scribunt. Hujus expositionis rationem Nat. Alexander desumit ex summorum Pontificum litteris; Mabillonius ex Petri Mallii inedito libro de Basilica Sancti Petri aliisque Authoribus conatur evincere. Nulla tamen hujus rei gestæ in Sacra Passio-nis Historia fit mentio. Licet enim Evangelistæ non omnia scripserint, quæ à Christo Domino sunt dicta vel facta: non est tamen verisimile aut ignorasse, aut omittere voluisse tam pium & maximè laudabile mulieris obsequium insigni miraculo approbatum, qui aliarum mulierum sedula in Christum satis accuratè recensuerunt præstia officia. Sed neque de hujus sceminae Patria, religione, statu, seu vitæ genere apud aliquem Scriptorem, qui saltem ante Sæculum

Octa-

72
 Octavum vixit, quidquam reperitur. Posteriores etiam de nomine neutiquam conveniunt, quam alii Berenicem, alii Veronicam appellant, neque seriem rei gestæ conformiter tradunt. *Nihil autem magis contrarium certitudini quam variatio.* Clem. 1. de renuntiat.

Quæ in probationem rei adferuntur, videntur citatis Authoribus admodum imbecillia. Quod enim Veronica matrona, alicubi fortè colatur, ut Sancta; quemadmodum hodieum apparet imago depicta, non ubivis historici testimonii vices probè sustinet. Constat etenim hunc cultum particularem errori obnoxium, quamdiu ab universali Ecclesia Catholica non fuerit receptus & Apostolica autoritate probatus tanquam legitimus. Meruisset utique hæc mulier ut nomen suum in Sacris Dypticis, quemadmodum aliarum piarum mulierum nomina, legeretur: atqui de Veronica nihil in antiquissimis martyrologiis Bedæ, Adonis, Usuardi, Wandalberti, quæ Sollierius pervolvit, neque Romano reperitur. Quod argumentum tantò magis premit, quod dicatur Romæ Veronica mortua, aut saltem illius Reliquiæ ibidem credantur esse depositæ. Excipit quidem Gardeboscus, quod Romanum Martyrologium non referat nisi Sanctos universaliter ab omnibus ut tales habitos: eo verò tempore, quo illud Martyrologium fuerat recensum nomen Veronicæ passim, ut etiam nunc, esset incognitum. Sed argumentum mendicium, & tenuissima exceptio suæ opinioni tanto magis officit, quando minus credibile Veronicam tot sæculorum spatio fuisse incognitam, quæ inæstimabilem Thesaurum Ecclesiæ procurasset.

In Actis Erudit. Lipsiensium Anno 1696. legitur, quod Papebrochius in opere tunc edito observet Nomen Veronicæ in Galesini Martyrologio quidem haberi: ast Baronius cum in Martyrologium Romanum multos

Sanctos succenturiaret; Veronicam tamen addere ausum non fuisse; imo Gregorii XIII. iussu expunxisse insertam. Postremò idem Biographus addit, se mulieris cultui nequaquam invidere: quin gratissimum sibi foret, si Romæ Sedis autoritate Veronicæ nomen Martyrologio inseratur, Sanctitas illius definiatur, & sic qualiscunque locus dubitandi omnibus eximatur.

Qui hinc recurrunt ad traditionem, firimum nequeunt figere pedem: etenim multas traditiones vulgò receptas ad curiosorum veritatis scrutatorum eritria relatas, merito explosas tanquam inanes & fæculentas extra ambiguum est. Fatendum equidem historicos quosdam, etiam omni exceptione excellentiores aliquando referre ea, quæ per senum traditionem quasi cognoverunt. Unde Tacitus *Lib. 3. Annal. cap. 6.* Audire memini ex Senioribus scribit. Sed quales hi Seniores? huiusmodi certè, qui rebus gestis ipsimet interfuerunt. Id, quod colligere licet ex iis, quæ postea subiungit. *Narratur hoc ab iis, qui ad nostram juventutem duraverant.* Igitur, qui Veronicam ex traditione constituunt, ostendere debebunt, quomodo hæc narratio de ea à primis saculis ad posteriora devenerit, quod omnino requiritur ad hoc, ut citra hæsitantiam dici possit, historiam aliquam per traditionem esse propagatam. Illud, quod de sudarii inventione, translatione, cultu atque annexis Indulgentiis præterditur; si aliqualem fidem imagini, quæ adscribitur Veronicæ, videatur adferre, certam reddere historiam nequeunt; quæ recentis est fabricæ. Neque multum momenti adfert, quod Bullæ quædam Pontificiæ circumferantur, quæ Indulgentias, imaginem aspicientibus concesserint: olim namque morum ea fuit corruptela, ut etiam pietatis cultores arbitrarentur, se Deo non minus quam suis præstare obsequium, si aut veris fucum superadderent, aut in finem, quem judicabant bonum, fictiti

pro-

producerent, diplomata, Bullasque efformarent: adeo ut posteriores ævi nostri Pontifices Romani compulsi sese sentirent plurimum earundem fallitatem & inanitatem declarare. Quidquid sit de Sacro sudario Christi cruentam faciem referente; de cujus possessione etiam Galli æquè ac Hispani hodie dum gloriantur, & in aliis pariter locis exhibetur, quod tamen unicum creditur: non tam illius existentiae veritas, quàm prima à Veronica deducta origo impugnanda venit: quandoquidem ex adverso citati Authores in hoc condescendunt, quod sit vera Iconia seu effigies Christi Salvatoris, de qua officium Ecclesiasticum, etiam missa haberetur ex Bibliotheca Ecclesiastica seu Commentariis Sacris de expositione & illustratione Missalis & Breviarii, quam conscripsit Schultingius, olim Universitatis Colonienlis intigne decus. In hac enim reperitur Missa quædam hoc titulo. *De facie Domini, seu Veronica.* Secundum quem titulum nulla fuit sancta fœmina: sed est Festum imaginis Christi, quæ appellata fuit Veronica. De ea sic Ferraudus Soc. *JESU in Disquis. reliquaria. Lib. 1. cap. 1. sect. 2. Sudarium Veronica triplicatum putat Salmeron tom. 10. tract. 33. Baronius notat Romæ, Jerusalemis, in Giensi civitate Hispania. Viderint alii, an prototypon ac echypon dici queant, quæ veneratione in Gallia, Cadurci in Aquitania, Monasterioli in Diœcesi Laudunensi.* Adde, Petroconense apud Monachos Cistercienses. Quod Summus Pontifex illius, quod Romæ servatur, conditorium sumptuoso ornatu illustrius reddiderit in eo sanè laudandus: neque culpandus, quod Matronæ sudarium exhibentis statuam, quæ Veronica appellari creditur, fieri curaverit, in qua quidem artificium laudatur Architypon desideratur.

Acta demum ex antiquissimis Authoribus, ut præfertur, desumpta, per exiguam aut pæne nullius sunt auctoritatis, Hujusmodi commentis libros suos sarciverunt illi, qui abundantes ingignosorum credulitate temporum, scripturarum, quæ antiquioribus probatissimè Historicis profusè incognita fuerunt, quæ tamen succedanei, quibus nihil absque fabulis placere potest, citra delectum expilantes tradiderunt tanquam verè gesta. *Sed mihi opinionum, quæ sine auctore prodeunt, nulla curatio est.* Profertur Symmachus *Lib. 1. Epist. 43.* Marianus huc parvam subsidii confert: & quod allegatur Chronicon Methodii, cujus fragmentum extat apud eundem Marianum & Martinum Polonum, S. Hieronymo fuit incognitum: neque apud alios, qui ecatologum Scriptorum Ecclesiasticorum ediderunt, hujus Methodii Chronicon recensetur. Fuit proinde illud alterius cujusdam Methodii junioris, unde ne quidem semiplena probatio rei gestæ sumi potest. Porro Chronica MSS. ut plurimum susque deque habenda. Quia multi multa scripserunt, qui id sibi negotii crediderunt solum dari, populo ut placerent, quas congefferunt fabulas.

Hæc autem scripta sint disputationis gratiã: quæ, si forsitan pro parte negante videbuntur minus sufficere, meminisse oportet, in rebus Historicis perquam difficile esse negantem propositionem audacter tueri, ut Pachymeres bene animadvertit. Interim tamen facile concedet Lector, verissimum esse, quod religiosissimus Presbyter Tillemontius scripsit. *Comment. Hist. Eccles. tom. 1. part. 2. Quæ de Veronica feruntur, incerta & dubia sunt.* Quæ planè extra dubium non collocari, eo quod forsitan persona hujus nominis in aliqua

Ecclesia particulari, cultu officiatu religio-
so; norunt illi, quos minimè subterfugit,
in hujuscemodi cultu ab Ecclesia Catholica
non approbato, quandoque erratum, ac
post temporis intervalla errorem deprehen-
sum fuisse. Qualis quidem error, tantò mi-
nus inferebat veritati præjudicium; quòd à
pia majorum simplicitate pfectus, ab-
que debita disquisitione à devotis posteris
retentus sit, qui animum à fallitate

gerebant prorsus alienum. Cæterum
vera sunt ac perspicua ea,
qua non ab aliis: sed à seip-
sis fidem habent. Ait Aristo-
teles *Lib. 1. top.*
cap. 1.

CONTROVERSIA IX.

D E

Nicolao Diacono.

S Joannes Apostolus & Evangelista in
sua Apocalypsi *cap. 2.* meminit
Nicolaitarum & *v. 6.* legitur. *Sed*
hoc habes, quia odisti facta Nico-
laitarum, qua & ego odi. Item
v. 15. *Sed habeo adversum te pauca, quia*
habes illic tenentes doctrinam Balaam, qui
docebat Balac mittere scandalum, coram filiis
Israël edere & fornicari, ita habes & tu te-
nentes doctrinam Nicolaitarum. Hos satis
antiquâ traditione habemus sectatores im-
pios extitisse, qui in Christo negabant unio-
nem hypostaticam naturæ divinæ & huma-
næ; ac in illius persona Deum tantummo-
do specialiter habitasse impiè afferebant.
Deum mundi hujus conditorem minimè

credebant &c. quæ leguntur apud Epipha-
nium. Magis certum est ex sacris litteris,
quòd promiscuam libidinem & abominabi-
les turpitudines docebant, pariter & exerce-
bant, quod idolis oblata manducabant. Exe-
crabilem horum Nicolaitarum hæresin, non
solum ex vecordia; sed nefanda spurcitiæ
atque intemperantia sædè constatam, ut
Theodorus Episcopus Cyrinensis scribit,
Apostolorum tempore extitisse; dubium ef-
se nequit, quantumcunque non sine repre-
hensibili temeritate, tale hac de re formave-
rit Joannes Coccejus, quem sui sequuntur.
Negligenda sunt omnia, qua temerè dicun-
tur; amplectenda, qua rationibus proban-
tur. Rectè ait Lucianus *Epist. ad Philop.*
S. Pe.